บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้ เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจหลักการ ทฤษฎี และผลการวิจัยต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้จัดแบ่งเนื้อหาของเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องออกเป็นหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)
2. กิจกรรมการเรียน
   - 2.1 ความหมายของกิจกรรมการเรียน
   - 2.2 ประเภทของกิจกรรมการเรียน
   - 2.3 ลักษณะของกิจกรรมการเรียนที่ดี
   - 2.4 องค์ประกอบของการจัดกิจกรรมการเรียน
3. การเรียนแบบร่วมมือ
   - 3.1 ความหมายการเรียนแบบร่วมมือ
   - 3.2 องค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนแบบร่วมมือ
   - 3.3 ความแตกต่างระหว่างการเรียนแบบเดิมกับการเรียนแบบร่วมมือ
   - 3.4 รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ
   - 3.5 ข้อดีของการเรียนแบบร่วมมือ
4. แผนการสอน
   - 4.1 ความหมายของแผนการสอน
   - 4.2 ความจำเป็นในการเขียนแผนการสอน
   - 4.3 ขั้นตอนในการเขียนแผนการสอน
   - 4.4 ประโยชน์ของแผนการสอน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
   - 5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ
   - 5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ

1. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้แบ่งโครงสร้างรายวิชาออกเป็น 5 กลุ่มวิชา คือ

1. ภาษา
   - ภาษาไทย
   - ภาษาต่างประเทศ
2. วิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์
3. สังคมศึกษา
4. พัฒนาบุคลิกภาพ
   - พลานามัย
   - ศิลปศึกษา
5. การงานและอาชีพ
   - การงาน
   - อาชีพ

วิชาการงาน เป็นวิชาบังคับเลือก มีจุดประสงค์ของกลุ่มวิชาดังนี้

1. เพื่อให้มีความรู้พื้นฐานที่จำเป็นเกี่ยวกับความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน
2. เพื่อให้ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องตามกระบวนการทำงาน
3. เพื่อให้ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการทำงาน
4. เพื่อให้วิเคราะห์และวางแผนการทำงานในชีวิตประจำวัน
5. เพื่อให้มีนิสัยรักการทำงาน ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีคุณธรรมในการทำงาน และสามารพึ่งตนเองได้
6. เพื่อให้ค้นพบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง

ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นได้กำหนดให้วิชาการงานเป็นวิชาบังคับเลือก สำหรับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 2 ประกอบไปด้วย 5 วิชา ได้แก่ งานบ้าน การจัดการในบ้าน งานช่างพื้นฐาน งานเกษตรพื้นฐาน และงานผลิตภัณฑ์จากวัสดุท้องถิ่น โดยให้เลือกเรียนภาคเรียนละ 1 รายวิชา โดยเลือกเรียนรายวิชาใดก่อนหลังก็ได้ วิชางานบ้าน (ง 011) เป็นวิชาบังคับเลือกที่จัดให้นักเรียนได้เรียน 2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนโดยมีเนื้อหาตามคำอธิบายรายวิชางานบ้านดังนี้ (กรมวิชาการ. 2535 : 91)

ศึกษาลักษณะงานและขั้นตอนการปฏิบัติงาน วิเคราะห์ วางแผน และลงมือปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานบ้านในเรื่อง การรักษาความสะอาด การจัดตกแต่งบ้านและบริเวณบ้าน การใช้และการเก็บรักษาเครื่องอุปโภคบริโภคในบ้าน การซ่อมและดัดแปลงเครื่องนุ่งห่ม การดูแลช่วยเหลือและบริการบุคคลในครอบครัว การประกอบอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ และเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจของครอบครัว เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานบ้านและปฏิบัติงานบ้านได้อย่างรับผิดชอบ มีระเบียบ สะอาด ประหยัด ถูกต้องตามกระบวนการทำงาน สามารถช่วยงานบ้านและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

จากคำอธิบายรายวิชาผู้สอนจะต้องจัดเนื้อหาให้นักเรียนได้เรียนโดยคำนึงถึงจุดประสงค์ของวิชาและจุดประสงค์ของกลุ่มวิชา ในวิชางานบ้าน สามารถจัดกลุ่มของเนื้อหาเป็น 4 กลุ่มใหญ่ดังนี้

1. บ้านที่น่าอยู่
2. ผ้าและเครื่องแต่งกาย
3. การดูแลบุคคล
4. อาหารเพื่อสุขภาพ

โดยผู้สอนจะต้องกำหนดเวลาให้เหมาะสมกับเนื้อหา ตลอดจนการวัดผลและประเมินผล การวัดผลและประเมินผลที่ดีต้องให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของวิชาและกิจกรรมที่จัดให้กับนักเรียน

การวัดและประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน จึงจำเป็นต้องเน้นวัดพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน คือ พุทธพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนของนักเรียนไปพร้อม ๆ กับการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. กิจกรรมการเรียน

2.1 ความหมายของกิจกรรมการเรียน

กิจกรรมการเรียน หมายถึง สิ่งที่ครูผู้สอนให้นักเรียนกระทำเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในส่วนของนักเรียน โดยในกิจกรรมการเรียนประกอบไปด้วย 3 ส่วนใหญ่ ๆ คือ การนำเข้าสู่บทเรียน การดำเนินการสอน และการสรุปบทเรียน (บำรุง กลัดเจริญ และ ฉวีวรรณ กินาวงศ์. 2527 : 109)

กิจกรรมการเรียน หมายถึง งานที่นักเรียนจะต้องลงมือปฏิบัติ หรือแสดงออกมาในลักษณะต่าง ๆ ที่เขาสังเกตได้ หรือดูผลของการกระทำได้ ผู้สอนต้องวางแผนไว้ให้เด่นชัดเพื่อให้การทำกิจกรรมเป็นไปในทิศทางที่ต้องประสงค์ กิจกรรมการเรียนเหล่านี้จะต้องมีทั้งกิจกรรมที่ผู้เรียนใฝ่ใจทำเองและผู้สอนวางแผนให้ทำ (จินตนา สุขมาก. 2533 : 116)

จากความหมายของกิจกรรมการเรียนพอสรุปได้ว่า กิจกรรมการเรียน หมายถึง สิ่งที่ครูผู้สอนมอบหมายให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติหรือแสดงออกมาในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งเราสังเกตได้หรือดูผลของการกระทำได้

หลักที่ควรยึดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียน มีดังนี้ (บำรุง กลัดเจริญ และฉวีวรรณ กินาวงศ์. 2527 : 159)

1. ให้นักเรียนเป็นฝ่ายกระทำกิจกรรมจะเรียนรู้ได้ดีกว่านักเรียนเป็นฝ่ายรับรู้อย่างเดียว

2. ประหยัดแรงงาน เวลา ทรัพย์ และทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตรงตามความต้องการของนักเรียน

3. การจัดกิจกรรมการเรียนทำได้ทั้งภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียน

การกำหนดกิจกรรมการเรียนขึ้นอยู่กับสิ่งต่างๆ หลายประการ ดังนี้ (จินตนา สุขมาก. 2540 : 56)

1. เนื้อหาสาระ บางวิชาเนื้อหาสาระที่มีลักษณะเป็นกิจกรรมอยู่แล้ว เช่น วิชาพลศึกษา หัตถศึกษา คหกรรม เป็นต้น ผู้สอนสอนโดยจัดกิจกรมเน้นการปฏิบัติได้มาก

2. ความพร้อมของผู้เรียนที่จะประกอบกิจกรรมนั้น ๆ

3. สภาพแวดล้อม เช่น ขนาดของห้องเรียน แสงสว่าง เป็นต้น

4. ความสะดวกในการซื้อและจัดหาสื่อการสอน

5. ห้องทดลองปฏิบัติการ

6. ความกระตือรือร้น ความใจกว้างของผู้สอนที่จะจัดให้มีกิจกรรมในลักษณะต่าง ๆ

2.2 ประเภทของกิจกรรมการเรียน

กิจกรรมการเรียนที่ให้นักเรียนได้กระทำในการเรียนการสอนวิชาต่างๆ เพื่อสอดคล้องกับหลักสูตรและจุดประสงค์การเรียน มีหลายอย่าง (จินตนา สุขมาก. ม.ป.ป. : 86 – 92) และ (บำรุง กลัดเจริญ. และ ฉวีวรรณ กินาวงศ์. 2527 : 159-165) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. กิจกรรมเกี่ยวกับการพูดและการเขียน กิจกรรมเกี่ยวกับการพูดและการเขียนเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถทางสมอง คือ จะทำให้นักเรียนเกิดความรู้ และความคิดได้แก่

1.1 ให้รายงาน กิจกรรมนี้ทำได้โดยการพูด บอกเล่า หรือบรรยายหรือโดยการเขียนลงบนกระดาษแล้วนำมาส่งครู อาจทำเป็นกลุ่มหรือรายบุคคลก็ได้

1.2 ให้อภิปราย กิจกรรมนี้อาจจะจัดให้นักเรียนทำได้ยากสักหน่อย เพราะนักเรียนโดยทั่วไปไม่เคยกับกิจกรรมนี้ ทั้งครูเองอาจจะต้องลองจัดให้นักเรียนทำการอภิปรายกันก่อน หัวข้อเรื่องที่จะให้นักเรียนอภิปราย จะต้องเป็นปัญหาหรือประเด็นที่ต้องขบคิด การอภิปรายควรจะดำเนินการเป็นขั้น ๆ ตามลำดับนี้

ก. ปัญหานั้น คืออะไร

ข. เสนอข้อเท็จจริง ความรู้ ความคิดเห็น

ค. สรุป ผู้นำการอภิปรายเป็นผู้สรุป การสรุปไม่ได้ หมายความว่าปัญหาจะต้องแก้ตกทุกครั้งไป

1.3 ให้แสดงความคิดเห็นหรือทัศนะ หลังจากที่สอนและเรียนตามเนื้อหาสำคัญนั้น ๆ ไปแล้ว นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรบ้าง จะให้แสดงออกมาโดยการพูดหรือการเขียนก็ได้ ความคิดเห็นที่นักเรียนแสดงออกมานี้ ต้องให้อ้างอิงหรือยืนยันได้ตามหลักหรือความรู้ที่นักเรียนเรียนมาก

1.4 ให้เปรียบเทียบ กิจกรรมนี้ใช้ได้ง่ายในการสอนทุกวิชา เราอาจจะให้นักเรียนเปรียบเทียบลักษณะหรือปริมาณ หรือคุณสมบัติหรือคุณภาพระหว่างบุคคลสองคนเพื่อช่วยให้นักเรียนคิดง่ายเข้า ครูจะต้องตั้งแนวสำหรับให้นักเรียนเปรียบเทียบ

1.5 ให้ชี้เหตุและผล จากเรื่องเนื้อหาสำคัญที่เรียนหรือสอนกันมาแล้ว เพื่อให้นักเรียนทำได้ง่ายเข้า ครูควรตั้งแนวคำถามให้นักเรียนตอบสั้น ๆ หรือตอบเพียงคำเดียวหรือประโยคเดียว

1.6 ให้อธิบายหรือขยายความ เช่น อธิบายถึงวิธีการ กฎ สูตร สัญลักษณ์ เนื้อเรื่องที่ย่อหรือสลับซับซ้อน ดังนั้นในการให้นักเรียนอธิบายหรือขยายความยาก ๆ เหล่านี้เป็นการส่งเสริมความรู้และความเข้าใจของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

1.7 ให้สรุปใจความสำคัญ อาจทำได้โดยให้บอกปากเปล่า หรือให้เขียนก็ได้ การสรุปหรือการบ่งถึงใจความสำคัญ หรือเนื้อเรื่องสำคัญ ๆ ที่สอนหรือเรียนกันไปแล้ว

1.8 ให้ยกตัวอย่าง การให้นักเรียนทำกิจกรรมนี้ จะทำให้นักเรียนเกิดความจำเป็นที่ต้องคิดและพยายามเข้าใจเรื่องที่ครูสอน มิฉะนั้นจะไม่สามารถยกตัวอย่างให้ครูดูได้ ครูมีหน้าที่ที่จะทำให้นักเรียนรู้และเข้าใจเรื่องที่สอนให้ดีเสียก่อน

1.9 ให้บอกถึงความสัมพันธ์ เช่น ให้อธิบายหรือชี้แจงถึง ความสัมพันธ์ระหว่าง "ดินฟ้าอากาศกับการเพาะปลูก" เป็นต้น

1.10 ให้จำแนกหรือจัดประเภท ตามเนื้อหาที่เรียนมาอาจจะมีลักษณะของวัตถุหรือสิ่งของพืช สัตว์ มนุษย์ และพฤติกรรมต่าง ๆ ที่จะให้จัดไว้เป็นชั้น ประเภทหรือหมู่ต่างๆ ได้

1.11 ให้วิจารณ์ การวิจารณ์หรือการติดตามหลัก ชมตามหลักและเสนอข้อแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นอย่างมีหลัก

1.12 ให้แต่งเรื่อง อาจให้นักเรียนทำกิจกรรมได้ โดยต้องพิจารณาดูเนื้อเรื่องที่สอนนั้นว่าจะอนุโลมให้ทำกิจกรรมนี้ได้หรือไม่กิจกรรมนี้จะทำให้นักเรียนคิดทบทวนความรู้

1.13 ให้ตั้งปัญหา นอกจากข้อเท็จจริงและปัญหาที่ครูบอกแล้ว ในเนื้อหาที่สอนบางเรื่องยังมีปัญหากว้างไกลออกไปอีก การให้นักเรียนตั้งปัญหาเป็นการทำให้นักเรียนคิด เช่น ให้นักเรียนตั้งโจทย์เลข ตั้งคำถาม หรือตั้งปัญหาจากเนื้อเรื่อง

1.14 ให้เสนอวิธีใหม่ ความรู้ที่เป็นเรื่องของวิธี หรือวิธีทำ หรือวิธีดำเนินการที่มีอยู่ในวิชาทุกวิชาที่ครูต้องสอนให้นักเรียนรู้จัก เข้าใจและใช้ได้ การเสนอวิธีใหม่ หมายถึงให้หาวิธีอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ครูบอก

1.15 ให้กำหนดโครงการหรือวางแผน กิจกรรมนี้จะทำให้ได้ในการสอนวิชาต่าง ๆ นอกจากจะส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความรู้ ความคิดแล้ว ยังฝึกให้นักเรียนได้ทำงานอย่างมีหลัก มีระเบียบ และแผนด้วย

1.16 ให้ประเมินค่า คือการให้ลงความเห็นหรือตัดสินว่า สารนั้น ๆ บุคคลนั้น ๆ หรืองานที่บุคคลผลิตขึ้นมานั้น มีคุณค่าทางใดมากน้อยเท่าใด

2. กิจกรรมเกี่ยวกับการค้นหาความรู้ความเข้าใจ

2.1. ให้อ่าน (ไม่ใช่อ่านออกเสียงดัง ๆ) ความรู้ ความเข้าใจหาได้จากการอ่านหนังสือต่างๆ หลายอย่างหรือการอ่านจากใบความรู้ที่ครูแจกให้

2.2. ให้ทำการสอบถามหรือสัมภาษณ์ บุคคลที่จะให้ไปสอบถามหรือสัมภาษณ์นั้นไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญ หรือทรงคุณวุฒิเสมอไป อาจจะเป็นใครก็ได้ที่จะให้ความรู้ได้

2.3 ให้ดูหรือสังเกต การสอนในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ และวิชาในหมวดสังคมศึกษา มีโอกาสที่จะให้นักเรียนทำกิจกรรมนี้ได้มาก โดยรอบตัวเรานี้มีของจริงและความเป็นอยู่ในชีวิตจริงของสังคมให้สังเกตได้อยู่ตลอดเวลา

2.4 การฟัง เช่น ให้ฟังบทความทางวิทยุ ปาฐกถา เทศน์ อภิปราย โต้วาที หรือฟังเรื่องที่เราคุยกัน ครูอาจจะเป็นผู้กำหนดว่าให้ไปฟังอะไรเพื่อเอาความรู้เรื่องใดมา เมื่อฟังแล้วก็จะต้องมารายงานด้วยปากเปล่า หรือโดยการเขียนสรุปเรื่องสำคัญที่ฟังมา

2.5 ให้ทดลองทำหรือปฏิบัติ เช่น ให้นักเรียนทดลองเพาะถั่วงอก จากการทดลองนี้จะเกิดความรู้ว่า ถั่วงอกที่เพาะหนึ่งวันเกิดอะไรขึ้น สองวันเกิดอะไรขึ้น ฯลฯ ตามลักษณะเนื้อหาของวิชาต่าง ๆ ทุกวิชาที่เรียนทดลอง หรือทดลองปฏิบัติดูแล้วเกิดความรู้ได้ทั้งนั้น

2.6 ให้เก็บรวบรวมหรือสะสม เช่น สะสมพืช สัตว์ แมลง รูปภาพ หิน แร่ ฯลฯ แต่ละชิ้นให้หาคำอธิบาย ประวัติ และความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกำกับไว้

3. กิจกรรมเกี่ยวกับการคิดให้เกิดทักษะหรือความชำนาญ

3.1 ให้อ่าน ถ้าให้อ่านออกเสียง ความสำคัญอยู่ที่ให้อ่านได้ชัดถ้อยชัดคำ ถูกวรรคตอนเพื่อให้คนฟังรู้เรื่อง เข้าใจ หรือซาบซึ้งในบทหรือข้อความที่เกี่ยวกับภาษาและวรรณคดี

3.2 ให้ทำหรือปฏิบัติ ก่อนอื่นครูจะต้องพิจารณาเนื้อหาวิชาที่สอนเสียก่อนว่าพอที่จะมีเรื่องหรืองานใดที่จะให้นักเรียนปฏิบัติ บ้าง สำหรับวิชาศิลปปฏิบัติ พลานามัย จริยศึกษา คหกรรม และวิทยาศาสตร์ มีเรื่องที่จะให้นักเรียนหัดทำ หัดปฏิบัติมากมาย เห็นได้ชัดสำหรับวิชาอื่น ๆ จะหาเรื่องให้นักเรียนปฏิบัติหรือทำได้ยากสักหน่อย แต่ถ้าคิดหาก็คงจะมีได้บ้าง

4. กิจกรรมเกี่ยวกับการสร้างหรือประดิษฐ์

กิจกรรมนี้เพื่อให้นักเรียนทำแล้ว จะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เหล่านี้ได้ คือ ความรู้ ความจำ ความชำนาญทางฝีมือ ความคิดริเริ่ม ความซาบซึ้งในด้านสุนทรียศิลป

5. กิจกรรมที่สนับสนุนให้เด็กเกิดเจตคติที่ดี

5.1 การพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ เช่น ในการที่จะให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพต่าง ๆ ก็พาไปชมหรือสัมภาษณ์ ผู้ที่มีความสำคัญในอาชีพต่างๆ พอที่จะเป็นตัวอย่างได้ เช่น พาไปชมไร่ที่ทำรายได้ที่ดีให้กับเจ้าของ หรือพาไปชมการเลี้ยวสัตว์ หรือการปลูกพืชผักสวนครัว

5.2 การสัมภาษณ์ หรือพูดคุยกับผู้ที่เป็นบุคคลตัวอย่าง

5.3 ให้ทดลองทำหรือปฏิบัติ ทำให้นักเรียนได้มีความรู้สึกที่ดีว่าตนนั้นเป็นส่วนหนึ่งของสังคม โดยมีความสามารถที่จะได้ลงมือปฏิบัติและทดลองทำด้วยตนเอง

5.4 ให้ทำแบบฝึกหัดที่ไม่ยากจนเกินไป เพื่อให้นักเรียนได้ประสบความสำเร็จบ้าง

5.5 การนำผลงานของนักเรียนออกแสดง

6. กิจกรรมเพื่อสนับสนุนให้เด็กมีความกล้าในการแสดงออกและฝึกทักษะในการพูด ทบทวนความคิด ความจำ ความเข้าใจ

ใช้ได้กับหลายวิชา เช่น ในการสอนประวัติศาสตร์ วรรณคดี ภาษา โดยเฉพาะการฝึกทักษะในการพูด กิจกรรมนี้ช่วยทบทวนความคิด ความจำ ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนแม่นยำยิ่งขึ้น บทที่แสดงก็เลือกหรือตัดตอนมาจากเนื้อเรื่องที่เรียน หรือแต่งขึ้นเอง ผู้แสดงต้องรู้ล่วงหน้าเพื่อเตรียมตัวให้พร้อม

จากกิจกรรมการเรียนที่ให้นักเรียนได้กระทำในการเรียนการสอน แบ่งเป็น 6 อย่าง ได้แก่ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการพูดและการเขียน กิจกรรมเกี่ยวกับการค้นหาความรู้และความเข้าใจ กิจกรรมเกี่ยวกับการหัดให้เกิดทักษะหรือความชำนาญ กิจกรรมเกี่ยวกับการสร้างหรือประดิษฐ์ กิจกรรมที่สนับสนุนให้เด็กเกิดเจตคติที่ดี กิจกรรมเพื่อสนับสนุนให้เด็กมีความกล้าในการแสดงออก และฝึกทักษะในการพูด ทบทวนความคิด ความจำ ความเข้าใจ กิจกรรมทั้ง 6 อย่าง ที่กล่าวมาต้องการให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมของการเรียนรู้

2.3 ลักษณะของกิจกรรมการเรียนที่ดี

1. เป็นกิจกรรมที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ ทำการประกอบกิจกรรมและประเมินผลกิจกรรม
2. เป็นการให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนพฤติกรรมการเรียนรู้ทั้งทางด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ ผสมผสานกันเป็นบูรณาการอย่างมีระบบ
3. มีลักษณะของการกระทำเด่นชัดด้วยการกำหนดที่แสดงการกระทำไว้ด้วยทุกครั้ง
4. กำหนดสภาพการวางเงื่อนไขสำหรับประกอบกิจกรรมไว้ในลักษณะที่สามารถวัดและสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนได้
5. มีเกณฑ์หรือมาตรฐานสำหรับการประกอบกิจกรรม พฤติกรรมซึ่งถือว่าเป็นระบบต่ำสุดที่พึงพอใจ
6. ใช้เวลาเหมาะสมที่ผู้เรียนจะดำเนินกิจกรรมจนประสบผลสำเร็จและก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ
7. มีการชี้แนวทางหรือนำทางในการประกอบกิจกรรมไว้เด่นชัด
8. มีอุปกรณ์เพื่อช่วยให้ประกอบกิจกรรมได้บรรลุวัตถุประสงค์
9. กิจกรรมตรงกับความมุ่งหมายที่กำหนดไว้
10. ต้องไม่ยุ่งยากซับซ้อน มีความยากง่าย เหมาะสมกับวัยผู้เรียน
11. เป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความคิดริเริ่ม และสร้างสรรค์

2.4 องค์ประกอบของการจัดกิจกรรมการเรียนที่ดี

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ต้องมีองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ (จินตนา สุขมาก. 2533 : 19)

1. กิจกรรมการเรียนการสอนขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนทำเมื่อเริ่มต้นสอน จุดประสงค์เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียนให้มาอยู่ในการสอนของผู้สอน ผู้เรียนสามารถเข้าใจความหมายของบทเรียนชัดเจนขึ้น ผู้เรียนรู้ว่า ต่อไปจะเรียนเรื่องอะไร ผู้เรียน

สามารถนำความรู้และทักษะที่มีอยู่เดิมมาสัมพันธ์กับบทเรียนใหม่ที่ผู้สอนจะสอนได้ ใช้เวลาประมาณ 5 – 10 นาที กิจกรรมที่ใช้ในการนำเข้าสู่เรื่อง/บทเรียนอาจได้แก่นำด้วยการใช้อุปกรณ์ ร้องเพลง เล่นละคร เล่านิทาน เล่าเหตุการณ์ ทายปัญหา ตั้งปัญหาให้คิด ให้อภิปราย ทดลอง สนทนาซักถาม ทบทวนการเรียนเดิมที่สัมพันธ์กับบทเรียนใหม่ แสดงบทบาทสมมติให้ผู้เรียนทำบางสิ่งบางอย่างให้สัมพันธ์กับบทเรียน เช่น ขยายปอด สูดลมหายใจเข้าออก

2. กิจกรรมการเรียนการสอนขั้นสอน เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่พัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นับว่าเป็นกิจกรรมหลัก มีการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสนใจ ให้มีความรู้ความสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ ฯลฯ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนขั้นปฏิบัติมี 2 ชนิด ได้แก่

ก. กิจกรรมที่ผู้สอนจัดให้ผู้เรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติได้ อาจทำเสร็จในชั้นเรียนหรืออาจนำมาปฏิบัตินอกห้องเรียน

ข. กิจกรรมที่จัดให้เป็นรายบุคคลเพื่อพัฒนาความแตกต่างระหว่างบุคคล

กิจกรรมการเรียนการสอนขั้นปฏิบัติควรมีการแปรเปลี่ยนไปในลักษณะต่างๆ เพื่อมิให้เกิดความเบื่อ เช่นจากการฟังคำบรรยายแปรเปลี่ยนมาฟังจากเทปบันทึกเสียง แปรเปลี่ยนเป็นการขีดเขียนลงสมุด เขียนแข่งขันกันบนกระดานดำ ให้ดู ให้ฟัง ให้อ่าน ฯลฯ

3. กิจกรรมการเรียนการสอนขั้นสรุป เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนสรุปบทเรียนและนำสิ่งที่เรียนทั้งหมดมาใช้ประโยชน์ ผู้เรียนได้แนวคิดอันใหม่สามารถหยิบมาสัมพันธ์กับแนวคิดเดิมได้และในที่สุดจะบรรลุเป้าหมายที่ครูกำหนดไว้ การสรุปอาจใช้การอภิปรายโดยรายงาน การใช้คำถาม การสนทนาซักถาม การใช้สื่อการสอนช่วยสรุปสาระ การใช้เกมส์ การแสดงละคร การจัดนิทรรศการ ฯลฯ การสรุปควรเป็นการสรุปสัมพันธ์เกี่ยวโยงกับเนื้อหาแต่ละหัวข้อ และจำเป็นต้องให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการสรุป

3. การเรียนแบบร่วมมือ

3.1 ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือ

การเรียนแบบร่วมมือ หมายถึง วิธีการจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ โดยทั่วไปมีสมาชิกกลุ่มละ 4 คน สมาชิกกลุ่มมีความสามารถในการเรียนต่างกัน สมาชิกในกลุ่มจะรับผิดชอบในสิ่งที่ได้รับจากการสอน และช่วยเพื่อนสมาชิกให้เกิดการเรียนรู้ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีเป้าหมายในการทำงานร่วมกันคือเป้าหมายของกลุ่ม (Slavin. 1987 : 7-13)

การเรียนแบบร่วมมือ หมายถึง การให้นักเรียนทำงานร่วมกัน เพื่อลดความแตกต่างระหว่างนักเรียนและความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ประสบการณ์ในการร่วมมือจะทำให้ลดอคติระหว่างกัน การรวมกันเป็นหนึ่งเดียวจะนำไปสู่การขยายตัวของทัศนคติที่ดีจากเพื่อนร่วมกลุ่มไปยังกลุ่มอื่นต่อไป (Gage & Berliner. 1988 : 450)

การเรียนแบบร่วมมือ หมายถึง วิธีการหนึ่งที่เปิดโอกาสให้นักเรียนทำงานด้วยกันในกลุ่มย่อยที่คละความสามารถโดยมีเป้าหมายของกลุ่มร่วมกัน และมีภาระงานที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กัน เป็นส่วนมากทำให้นักเรียนเคารพและรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หรือเรียกว่าการเรียนแบบสหการ (เสริมศรี ไชยศร. 2539 : 164)

การเรียนแบบร่วมมือ หมายถึง การจัดกิจกรรมให้นักเรียนร่วมกันทำเป็นกลุ่มเล็ก และได้รับรางวัลหรือการยอมรับในลักษณะที่เป็นผลงานของกลุ่ม นักเรียนจะทำงานด้วยกันเพื่อเพิ่มการเรียนรู้ให้กับสมาชิกแต่ละในกลุ่ม นักเรียนอภิปรายเนื้อหาวิชาที่ต้องเรียนด้วยกัน ช่วยกันทำความเข้าใจและกระตุ้นให้เพื่อนสมาชิกขยันเรียนด้วยกัน นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อการเรียน เนื้อหาวิชาที่ได้รับมอบหมายและรับผิดชอบต่อการกระตุ้นให้เพื่อนสมาชิกในกลุ่มเรียนไปด้วยกัน (สุภาพ ฉัตราภรณ์. 2540 : 185)

การเรียนแบบร่วมมือ หมายถึง วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้แก่นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกันโดยที่แต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้และในความสำเร็จของกลุ่ม ทั้งโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ รวมทั้งการเป็นกำลังใจแก่กันและกัน คนที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่า สมาชิกในกลุ่มไม่เพียงแต่รับผิดชอบต่อการเรียนของตนเองเท่านั้น หากแต่จะต้องร่วมรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่ม (วัฒนาพร ระงับทุกข์. 2541 : 38)

จากความหมายของการเรียนแบบร่วมมือข้างต้น สรุปได้ว่าการเรียนแบบร่วมมือเป็นการจัดกิจกรรมที่ผู้สอนให้นักเรียนได้ปฏิบัติงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 คน นักเรียนในกลุ่มมีระดับผลการเรียนทั้งสูง ปานกลาง และต่ำ นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันมีความรับผิดชอบร่วมกัน มีการฝึกและใช้ทักษะการทำงานกลุ่มร่วมกัน

3.2 องค์ประกอบสำคัญของการเรียนแบบร่วมมือ

Johnson and Johnson (1987 : 27 – 30) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนแบบร่วมมือ ดังนี้

1. การพึ่งพาอาศัยกัน (Positive Interdependent) หมายถึง การที่สมาชิกในกลุ่มทำงานอย่างมีเป้าหมาย มีการทำงานร่วมกัน โดยที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงานนั้น มีการแบ่งปันวัสดุ อุปกรณ์ ข้อมูลต่าง ๆ ในการทำงาน ทุกคนมีบทบาท หน้าที่และประสบความสำเร็จร่วมกัน สมาชิกในกลุ่มจะมีความรู้สึกว่าตนประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อสมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบความสำเร็จด้วย

2. การปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด (Face to Face Interaction) เป็นการติดต่อสัมพันธ์กัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การอธิบายความรู้ให้แก่เพื่อนในกลุ่มฟัง เป็นลักษณะสำคัญของการติดต่อปฏิสัมพันธ์โดยตรงของการเรียนแบบร่วมมือ ดังนั้นจึงควรมีการแลกเปลี่ยนให้ข้อมูลย้อนกลับ เปิดโอกาสให้สมาชิกเสนอแนวความคิดใหม่ ๆ เพื่อเลือกในสิ่งที่เหมาะสมที่สุด

3. ความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละบุคคล (Individual Accountability) ความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละบุคคล เป็นความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของสมาชิกแต่ละบุคคล โดยมีการช่วยเหลือส่งเสริมซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมาย โดยมีสมาชิกทุกคนในกลุ่มมีความมั่นใจ และพร้อมที่จะได้รับการทดสอบเป็นรายบุคคล

4. การใช้ทักษะระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interdependence and Small Group Skills) ทักษะระหว่างบุคคล และทักษะการทำงานกลุ่มย่อย นักเรียนควรได้รับการฝึกทักษะเหล่านี้เสียก่อน เพราะเป็นทักษะสำคัญที่จะช่วยให้การทำงานกลุ่มประสบผลสำเร็จ นักเรียนควรได้รับการฝึกทักษะในการสื่อสาร การเป็นผู้นำ การไว้วางใจผู้อื่น การตัดสินใจ การแก้ปัญหา ครูควรจัดสถานการณ์ที่จะส่งเสริมให้นักเรียนเพื่อให้นักเรียนสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. กระบวนการกลุ่ม (Group Process) เป็นกระบวนการทำงานที่มีขั้นตอนหรือวิธีการที่จะช่วยให้การดำเนินกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นั้นคือสมาชิกทุกคนต้องทำความเข้าใจในเป้าหมายการทำงาน วางแผนปฏิบัติงานร่วมกันดำเนินงานตามแผนตลอดจนประเมินผลและปรับปรุงงาน

องค์ประกอบของการเรียนแบบร่วมมือทั้ง 5 องค์ประกอบนี้ ต่างมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ในอันที่จะช่วยให้การเรียนแบบร่วมมือดำเนินไปด้วยดี และบรรลุตามเป้าหมายที่กลุ่มกำหนด โดยเฉพาะทักษะทางสังคม ทักษะการทำงานกลุ่มย่อย และกระบวนการกลุ่มซึ่งจำเป็นที่จะต้องได้รับการฝึกฝน ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกกลุ่มเกิดความรู้ และความเข้าใจ สามารถนำทักษะเหล่านี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเต็มที่

3.3 ความแตกต่างระหว่างการเรียนแบบร่วมมือและการเรียนเป็นกลุ่มแบบดั้งเดิม

องค์ประกอบสำคัญของการเรียนแบบร่วมมือ ซึ่งได้แก่ การพึ่งพาอาศัยกัน การปฏิสัมพันธ์ที่ส่งเสริมกันและกัน ความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละบุคคล การใช้ทักษะระหว่างบุคคล และการทำงานกลุ่ม องค์ประกอบเหล่านี้ทำให้การเรียนแบบร่วมมือแตกต่างออกไปจากการเรียนเป็นกลุ่มแบบดั้งเดิม (Traditional Learning) กล่าวคือ การเรียนเป็นกลุ่มแบบดั้งเดิม เป็นเพียงการแบ่งกลุ่มการเรียนเพื่อให้นักเรียนปฏิบัติงานร่วมกัน เน้นที่ผลงานมากกว่ากระบวนการในการทำงาน ดังที่ Johnson and Johnson (1987 : 10) ได้สรุปความแตกต่างระหว่างกลุ่มการเรียนแบบร่วมมือและกลุ่มการเรียนแบบดั้งดิมไว้ดังนี้

การเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning)	การเรียนแบบดั้งเดิม (Traditional Learning)
1. มีการพึ่งพาอาศัยกันภายในกลุ่ม	1. ขาดการพึ่งพากันระหว่างสมาชิก
2. สมาชิกเอาใจใส่รับผิดชอบต่อตนเอง	2. สมาชิกขาดความรับผิดชอบในตนเอง
3. สมาชิกมีความสามารถแตกต่างกัน	3. สมาชิกมีความสามารถเท่าเทียมกัน
4. สมาชิกผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำ	4. มีผู้นำที่ได้รับการแต่งตั้งเพียงคนเดียว
5. รับผิดชอบร่วมกัน	5. รับผิดชอบเฉพาะตนเอง
6. เน้นผลงานของกลุ่ม	6. เน้นผลงานของตนเองเพียงอย่างเดียว
7. สอนทักษะทางสังคม	7. ไม่เน้นทักษะทางสังคม
8. ครูคอยสังเกตและแนะนำ	8. ครูขาดความสนใจ หน้าที่ของกลุ่ม
9. สมาชิกกลุ่มมีกระบวนการทำงานเพื่อประสิทธิผลของกลุ่ม	9. ขาดกระบวนการในการทำงานกลุ่ม

3.4 รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือ

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541 : 40-41) ได้แบ่งรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือเป็น 10 รูปแบบดังนี้

1. Jigsaw เป็นเทคนิคที่พัฒนาขึ้นเพื่อส่งเสริมความร่วมมือและการถ่ายทอดความรู้ระหว่างเพื่อนในกลุ่ม เทคนิคนี้ใช้กันมากในรายวิชาที่นักเรียนต้องเรียนเนื้อหาวิชาจากตำราเรียน (เช่น สังคมศึกษา ภาษาไทย)

ขั้นตอนกิจกรรม ประกอบด้วย

1) ครูแบ่งเนื้อหาที่จะเรียนออกเป็นหัวข้อย่อย ๆ ให้เท่ากับจำนวนสมาชิกกลุ่ม

2) จุดกลุ่มนักเรียนโดยให้มีความสามารถคละกัน เรียกว่า "กลุ่มบ้าน" (Home Groups) แล้วมอบหมายให้สมาชิกแต่ละคนศึกษาหัวข้อที่ต่างกัน

3) นักเรียนที่ได้รับหัวข้อเดียวกันจากแต่ละกลุ่มมานั่งด้วยกัน เพื่อทำงานและศึกษาร่วมกันในหัวข้อดังกล่าว เรียกว่า "กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ" (Expert Groups)

4) สมาชิกแต่ละคนออกจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลับไปกลุ่มเดิมของตนผลัดกันอธิบายเพื่อถ่ายทอดความรู้ที่ตนศึกษาให้เพื่อนฟังจนครบทุกหัวข้อ

5) ครูทดสอบเนื้อหาที่ศึกษาแล้วให้คะแนนรายบุคคล

2. Jigsaw II เป็นเทคนิคที่พัฒนาขึ้นจากเทคนิคเดิม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนช่วยกันพึ่งพากันในกลุ่มมากขึ้น กระบวนของการ Jigsaw II เหมือนเดิมทุกประการเพียงแต่ในช่วงของการประเมินผล ครูจะนำคะแนนทุกคนในกลุ่มมารวมกันเป็นคะแนนกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนรวมหรือค่าเฉลี่ยสูงสุด จะติดประกาศไว้ในป้ายประกาศของห้อง

3. Teams Games-Tournaments (TGT) TGT เป็นกิจกรรมที่เหมาะกับการจัดการเรียนการสอนในจุดประสงค์ที่ต้องการให้กลุ่มศึกษาประเด็นหรือปัญหาที่มีคำตอบถูกต้องเพียงคำตอบเดียว หรือมีคำตอบถูกต้องที่ชัดเจน เช่น การคำนวณทางคณิตศาสตร์ การใช้ภาษา ภูมิศาสตร์และทักษะการใช้แผนที่ และความคิดรวบยอดทางวิทยาศาสตร์ ขั้นตอนของกิจกรรมประกอบด้วย

1) ครูนำเสนอบทเรียนหรือข้อความรู้ใหม่แก่นักเรียน โดยอาจจะนำเสนอด้วยสื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจหรือใช้การอภิปรายทั้งห้องเรียนโดยครูเป็นผู้ดำเนินการ

2) แบ่งกลุ่มนักเรียนโดยจัดให้คละความสามารถและเพศ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิก 4-5 คน (เรียกกลุ่มนี้ว่า Study Group หรือ Home Group) กลุ่มเหล่านี้จะศึกษาทบทวนเนื้อหาข้อความรู้ที่ครูนำเสนอ สมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถสูงกว่าจะช่วยเหลือสมาชิกที่มีความสามารถด้วยกว่าเพื่อเตรียมกลุ่มสำหรับการแข่งขันในช่วงท้ายสัปดาห์หรือท้ายบทเรียน

3) จัดการแข่งจันโดยจัดโต๊ะแข่งขันและทีมแข่งขัน (Tournament Teams) ที่มีตัวแทนของแต่ละกลุ่ม (ตามข้อ 2) ที่มีความสามารถใกล้เคียงมาร่วมแข่งขันกันตามรูปแบบและกติกาที่กำหนด ข้อคำถามที่ใช้ในการแข่งขันจะเป็นคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนมาแล้วและมีการฝึกฝนเตรียมพร้อมในกลุ่มมาแล้วควรให้ทุกโต๊ะแข่งขันเริ่มแข่งขันพร้อมกัน

4) ให้ค่าคะแนนการแข่งขัน โดยให้จัดลำดับคะแนน ผลการแข่งขันในแต่ละโต๊ะแล้วผู้เล่นจะกลับเข้ากลุ่มเดิม (Study Group) ของตน

5) นำคะแนนการแข่งขันของแต่ละคนมารวมกันเป็นคะแนนของทีม ทีมที่ได้คะแนนรวมหรือค่าเฉลี่ยสูงสุดจะได้รับรางวัล

5. Student Teams and Achievement Divisions (STAD) เทคนิคนี้พัฒนาเพิ่มเติมจากเทคนิค TGT แต่จะใช้การทดสอบรายบุคคลแทนการแข่งขัน มีขั้นตอนกิจกรรมดังนี้

1) ครูนำเสนอประเด็นหรือเนื้อหาใหม่ โดยอาจนำเสนอด้วยสื่อที่น่าสนใจ ใช้การสอนโดยตรงหรือตั้งประเด็นให้นักเรียนอภิปราย

2) จัดนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คน ให้สมาชิกมีความสามารถคละกันมีทั้งความสามารถสูง ปานกลางและต่ำ

3) แต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาทบทวนเนื้อหาที่ครูนำเสนอจนเข้าใจ

4) นักเรียนทุกคนในกลุ่มทำแบบทดสอบ (Quiz) เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน

5) ตรวจคำตอบของนักเรียนนำคะแนนของสมาชิกทุกคนในกลุ่มมารวมกันเป็นคะแนนกลุ่ม

6) กลุ่มที่ได้คะแนนรวมสูงสุด (ในกรณีที่แต่ละกลุ่มมีจำนวนสมาชิกไม่เท่ากันให้ใช้คะแนนเฉลี่ยแทนคะแนนรวม) จะได้รับคำชมเชย โดยอาจติดประกาศไว้ที่บอร์ดหรือป้ายของห้องเรียน

5. Team Assisted Individualization (TAI) กิจกรรมนี้เน้นการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละบุคคลมากกว่าการเรียนรู้ในลักษณะกลุ่มเหมาะสำหรับการสอนคณิตศาสตร์ การจัดกลุ่มนักเรียน จะคล้ายกบเทคนิค STAD และ TGT แต่ในเทคนิคนี้นักเรียนแต่ละคนจะเรียนรู้และทำงานตามระดับความสามารถของตน เมื่อทำงานในส่วนของตนเสร็จแล้วจึงจะไปจับคู่หรือเข้ากลุ่มทำงาน ขั้นตอนของกิจกรรมประกอบด้วย

1) จัดนักเรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แบบคละความสามารถกลุ่มละ 2-4 คน

2) นักเรียนทบทวนสิ่งที่เรียนมาแล้วหรือศึกษาประเด็น/เนื้อหาใหม่ โดยการอภิปรายสรุปข้อความรู้ หรือถามตอบ

3) นักเรียนแต่ละคนทำใบงานที่ 1 แล้วจับคู่กันภายในกลุ่มของตนเพื่อ

- แลกเปลี่ยนกันตรวจใบงานที่ 1 เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง
- อธิบายข้อสงสัยและข้อผิดพลาดของคู่ตนเอง

หากนักเรียนคู่ใดทำใบงานที่ 1 ได้ถูกต้องร้อยละ 75 ขึ้นไปให้ทำใบงานชุดที่ 2 แต่หาคนใดคนหนึ่งหรือทั้งคู่ได้คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 75 ให้นักเรียนทั้งคู่ทำใบงานชุดที่ 3 หรือ 4 จนกว่าจะทำได้ถูกต้องร้อยละ 75 ขึ้นไปจึงจะผ่านได้

1) นักเรียนทุกคนทำการทดสอบ (Quiz)

2) นำคะแนนผลการทดสอบของแต่ละคนมารวมกันเป็นคะแนนกลุ่มหรือใช้คะแนนเฉลี่ย (กรณีจำนวนคนแต่ละกลุ่มไม่เท่ากัน)

3) กลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุดได้รับรางวัลหรือติดประกาศชมเชย

6. Group Investigation (GI) เป็นเทคนิคการเรียนแบบร่วมมือที่สำคัญอีกเทคนิคหนึ่ง เป็นการจัดกลุ่มนักเรียนเพื่อเตรียมการทำโครงงานกลุ่ม หรือทำงานที่ครูมอบหมาย ก่อนใช้เทคนิคนี้ครูควรฝึกทักษะการสื่อสารทักษะทางสังคมให้แก่นักเรียนก่อน เทคนิคนี้เหมาะสมสำหรับการ สืบค้นความรู้หรือแก้ปัญหาเพื่อหาคำตอบในประเด็นหรือหัวข้อที่สนใจ เช่น การเรียนในวิชาชีววิทยา หรือสิ่งแวดล้อม ขั้นตอนการเรียนประกอบด้วย

1) ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย ทบทวนเนื้อหาหรือประเด็นที่กำหนด

2) แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ คละความสามารถกลุ่มละ 2 – 4 คน

3) แบ่งเรื่องที่จะศึกษาเป็นหัวข้อย่อย แต่ละหัวข้อจะเป็นใบงานที่ 1 ใบงานที่ 2 ใบงานที่ 3 เป็นต้น

4) นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกทำหนึ่งข้อ (ใบงานเพียงใบเดียว) โดยให้นักเรียนที่เรียนอ่อนในกลุ่มเลือกข้อย่อยที่จะศึกษาก่อน หรืออาจให้นักเรียนกลุ่มแบ่งกันหาคำตอบตามใบงานแล้วนำคำตอบทั้งหมดมารวมกันเป็นคำตอบที่สมบูรณ์

5) นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายเรื่องจากใบงานที่ศึกษาจนเป็นที่เข้าใจของทุกคนในกลุ่ม

6) ให้แต่ละกลุ่มรายงานผลการศึกษาโดยเริ่มจากกลุ่มที่ทำใบงานที่ 1 จนถึงใบงานสุดท้ายแล้วชมเชยกลุ่มที่ทำงานได้ถูกต้องที่สุด

7. Learning Together (LT) วิธีนี้เป็นวิธีที่เหมาะสมกับการสอนวิชาที่มีโจทย์ปัญหาการคำนวณหรือการฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) ครูและนักเรียน อภิปราย สรุปเนื้อหาที่เรียนในคาบที่แล้ว

2) แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มคละความสามารถกัน กลุ่มละ 4 – 5 คน

3) ครูแจกใบงานกลุ่มละ 1 แผ่น

4) แบ่งหน้าที่ของนักเรียนแต่ละคนในกลุ่มดังนี้

คนที่ 1 อ่านคำสั่งหรือขั้นตอนในการดำเนินงาน

คนที่ 2 ฟังขั้นตอนและจดบันทึก

คนที่ 3 อ่านคำถามและหาคำตอบ

คนที่ 4 ตรวจคำตอบ (ข้อมูล)

5) แต่ละกลุ่มส่งกระดาษคำตอบ เพียงแผ่นเดียวแต่ละกลุ่มส่งงาน 1 ชิ้น ผลงานที่เสร็จแล้วเป็นผลงานที่ทุกคนยอมรับ ซึ่งทุกคนในกลุ่มจะได้คะแนนเท่ากัน

6) ปิดประกาศชมเชยกลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุด

8. Numbered Head Together เป็นกิจกรรมที่เหมาะสำหรับการทบทวนหรือตรวจสอบความเข้าใจขั้นตอนการเรียนประกอบด้วย

1) เตรียมประเด็นปัญหา/ข้อคำถามที่จะให้นักเรียนศึกษา

2) แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4 คน ประกอบด้วยผู้ที่เรียนเก่งหนึ่งคน นักเรียนที่ปานกลางสองคน ผู้ที่เรียนอ่อนหนึ่งคน แต่ละคนมีหมายเลขประจำตัว

3) ถามคำถาม/มอบหมายงานให้ทำ

4) ให้นักเรียนอภิปรายในกลุ่มย่อยจนมั่นใจว่าสมาชิกในกลุ่มทุกคนเข้าใจคำตอบ

5) ครูถามคำถามในประเด็นที่กำหนดโดยเรียกหมายเลขประจำตัวนักเรียนคนใดคนหนึ่งในกลุ่มตอบ

6) ให้คำชมเชยกลุ่มที่สมาชิกในกลุ่มสามารถตอบคำถามได้ถูกต้องมากที่สุด ทุกคนตรวจสอบความถูกต้องของข้อคำตอบที่ตนและกลุ่มรวมกัน ศึกษา ซักถาม ทำความเข้าใจข้อคำตอบจนกระจ่างชัดเจน

9. Co-Co Co-op เป็นเทคนิคที่เน้นการร่วมกันทำงานโดยสมาชิกของกลุ่มที่มีความสามารถและความถนัดต่างกันได้แสดงบทบาทหน้าที่ที่ตนถนัดเต็มที่นักเรียนเก่งได้ช่วยเหลือเพื่อนที่เรียนอ่อนเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการคิดระดับสูงทั้งการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ เป็นวิธีที่สามารถนำไปใช้สอนในวิชาใดก็ได้ มีขั้นตอนกิจกรรมดังนี้

1) กำหนดขอบข่ายประเด็นหรือเนื้อหาตามจุดประสงค์ที่จะให้นักเรียนได้ศึกษา

2) นักเรียนทั้งชั้นร่วมกันอภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นหรือหัวข้อที่จะศึกษา

3) กำหนดกลุ่มย่อย โดยให้สมาชิกกลุ่มมีความสามารถคละกัน

4) แต่ละกลุ่มเลือกหัวข้อที่จะศึกษา

5) สมาชิกในแต่ละกลุ่มช่วยกันกำหนดหัวข้อย่อยแล้วแบ่งหน้าที่รับผิดชอบโดยให้สมาชิกแต่ละคนเลือกศึกษาหัวข้อย่อยคนละหนึ่งหัวข้อ

6) สมาชิกนำผลงานมารวมกันเป็นงานกลุ่ม อาจมีการอ่านทบทวนและปรับแต่งภาษาให้ผลงานกลุ่มที่ทำร่วมกันมีความสละสลวยต่อเนื่อง เตรียมผู้ที่จะนำเสนอผลงานกลุ่ม

7) นำผลงานกลุ่มเสนอหน้าชั้นเรียน

8) ทุกกลุ่มช่วยกันประเมินผล โดยประเมินทั้งกระบวนการทำงานและผลงานกลุ่ม

10. Cooperative Integrated Reading and Composition (CIRC) CIRC เป็นตัวอย่างแนวทางการนำเทคนิคการเรียนแบบร่วมมือไปใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษา ขั้นตอนกิจกรรมประกอบด้วย

1) การสร้างกลุ่มการอ่าน โดยแบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มละ 8-15 คน ตามระดับความสามารถในการอ่าน

2) จัดกลุ่มย่อย โดยนักเรียนในแต่ละกลุ่มจะทำงานเป็นคู่ ๆ หรือกลุ่มละ 3 คน ตามความเหมาะสม หลังจากนั้นนำกลุ่มย่อยที่สร้างขึ้นใหม่นี้ไปจับคู่กับกลุ่มย่อยจากกลุ่มอ่านกลุ่มอื่น เพื่อให้แต่ลกลุ่มมีสมาชิกที่มีความสามารถคละกันทั้งสมาชิกที่มีความสามารถทางการอ่านสูง ปานกลางและต่ำ

3) กิจกรรมการอ่านพื้นฐาน นักเรียนทุกคนต้องอ่านหนังสือที่บังคับตามหลักสูตรจากนั้นครูจะเล่าเรื่องให้นักเรียนฟังวันละประมาณ 20 นาที หลังจากการเล่าเรื่องครูจะนำตำรามาเสนอแนะให้นักเรียนสนใจหรืออยากอ่าน นักเรียนทุกคนจะได้รับมอบหมายให้อ่านหรือทำกิจกรรมเกี่ยวกับการอ่านอย่างใดอย่างหนึ่งขณะที่ครูกำลังทำงานกับกลุ่มย่อยกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

4) การหาเพื่อนช่วยตรวจสอบ หลังจากทำกิจกรรมตามที่ครูมอบหมายสำเร็จนักเรียนจะขอให้เพื่อนในกลุ่มเซ็นชื่อรับรองว่าเขาได้ทำกิจกรรมและเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ครูกำหนด

5) การทดสอบ หลังจากเรียนแต่ละครั้งจะมีการทดสอบย่อยโดยใช้เวลาสั้น ๆ

6) การสอนอ่าน ในแต่ละสัปดาห์ครูจะสอนการอ่านแก่นักเรียนหนึ่งครั้งโดยเน้นการสอนอ่านเพื่อจับใจความ แล้วจะมอบหมายให้นักเรียนไปฝึกอ่านจับใจความ

7) การสอนเขียน ครูจะสอนหลักการเขียนในห้องเรียนขณะนักเรียนยังทำงานในกลุ่มย่อยหลังจากเรียนในชั้นเรียน 3 ชั่วโมง นักเรียนจะเข้าร่วมโครงการฝึกปฏิบัติการเขียน โดยจะใช้เขียนเรื่องที่ตนสนใจและชอบ

รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ เป็นรูปแบบที่ได้รับการพัฒนาเป็นหลายรูปแบบ แต่ยังคงลักษณะสำคัญที่ร่วมกันคือ การจัดแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 2 - 6 คน มีการช่วยเหลือกันและกัน สมาชิกกลุ่มทำงานร่วมกัน ซึ่งแต่ละรูปแบบครูสามารถนำไปใช้ให้เหมาะสมกับระดับชั้นสภาพห้องเรียน ตลอดจนเนื้อหา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนยิ่งขึ้นไป

3.5 ข้อดีของการเรียนแบบร่วมมือ

การเรียนแบบร่วมมือจะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนและพิจารณาทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การแสวงหาความรู้ใหม่ และการยอมรับซึ่งกันและกัน สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุขพร้อม ๆ กับพัฒนาความดีงามและความรู้ ความสามารถ การเรียนแบบร่วมมือจึงมีข้อดีดังต่อไปนี้

1) ช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี นักเรียนในกลุ่มทุกคนจะช่วยเหลือหรือแลกเปลี่ยนและให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันในบรรยากาศที่เป็นกันเองและเปิดเผย สมาชิกกลุ่มทุกคนกล้าถามคำถามที่ตนไม่เข้าใจ บรรยากาศเช่นนี้นำไปสู่การอภิปรายซักถามทั้งในและนอกชั้นเรียนอันจะนำไปสู่การเรียนรู้แบบไร้พรมแดน

2) ก่อให้เกิดการเรียนรู้ในกลุ่มย่อย การแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มจะเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พูดคุย อภิปราย ซักถาม จนเกิดความเข้าใจอย่างชัดเจน คนที่เรียนเก่งสามารถช่วยเหลือคนที่จะเรียนอ่อนกว่าให้ตามเพื่อนให้ทัน

3) ช่วยลดปัญหาวินัยในชั้นเรียน นักเรียนจะให้กำลังใจยอมรับและร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกในกลุ่มทุกคนจะรับผิดชอบในความสำเร็จของกลุ่ม จึงจำเป็นต้องร่วมมือกันพัฒนาเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นในกลุ่ม

4) ช่วยยกระดับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยของทั้งห้องเรียน เมื่อผู้ที่เรียนเก่ง จะช่วยเหลือนักเรียนอ่อน เข้าจะเรียนรู้ความคิดรวบยอดของสิ่งที่กำลังเรียนได้ชัดเจนขึ้น ขณะที่ผู้ที่เรียนอ่อนสามารถเรียนรู้จากเพื่อนที่ใช้ภาษาใกล้เคียงกันได้ง่ายกว่าเรียนจากครูแต่เพียงอย่างเดียว

5) ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ได้ศึกษาค้นคว้าทำงานและแก้ปัญหาด้วยตนเอง และมีอิสระที่จะเลือกวิธีการเรียนรู้ของตน

6) นักเรียนที่มีประสบการณ์ในการเรียนแบบร่วมมือ จะมีทักษะในการบริหารการจัดการการเป็นผู้นำ การแก้ปัญหา มนุษยสัมพันธ์และการสื่อความหมาย

7) การเรียนแบบร่วมมือช่วยเตรียมนักเรียนให้ออกไปใช้ชีวิตในโลกของความจริงซึ่งเป็นโลกที่ต้องอาศัยความร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน

ข้อสรุปของการเรียนแบบร่วมมือเป็นการช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ภายในกลุ่มย่อย นักเรียนในกลุ่มได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน ช่วยลดปัญหาวินัยในชั้นเรียน และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยของทั้งห้องเรียนให้สูงขึ้น เป็นการเรียนที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้แสดงบทบาทการเป็นผู้นำ การแก้ปัญหา การมีมนุษยสัมพันธ์และการสื่อความหมาย

4. แผนการสอน

4.1 ความหมายของแผนการสอน

แผนการสอน คือ เอกสารที่ขยายรายละเอียดจากหลักสูตรไปสู่แนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตร ทั้งวัตถุประสงค์ ความคิดรวบยอด เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล (จงรักษ์ รัตน์วิฑูรย์. 2533 : 20)

แผนการสอน คือ การนำวิชาที่จะต้องสอนตลอดภาคเรียน มาสร้างเป็นแผนกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อ อุปกรณ์การสอนและการวัดผลประเมินผลสำหรับเนื้อหาสาระ และจุดประสงค์การเรียนย่อย ๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ หรือจุดเน้นของหลักสูตร สภาพผู้เรียน และความพร้อมของโรงเรียนในด้านวัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนตรงกับชีวิตจริงในท้องถิ่น (สงบ ลักษณะ. 2535 ก : 1)

แผนการสอน คือ การนำวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ที่จะต้องทำการสอนตลอดภาคเรียนมาสร้างเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่ออุปกรณ์การสอนและการวัดผลประเมินผล สำหรับเนื้อหาสาระ และจุดประสงค์การเรียนย่อย ๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือจุดเน้นของหลักสูตร สภาพผู้เรียน ความพร้อมของโรงเรียนในด้านวัสดุอุปกรณ์และตรงกับชีวิตจริงในท้องถิ่น ซึ่งถ้ากล่าวอีกนัยหนึ่ง แผนการสอน คือ การเตรียมการสอนเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ล่วงหน้า หรือเรียกว่าบันทึกการสอน (กรมวิชาการ. 2534 ข : 5)

จากความหมายของแผนการสอนที่นักการศึกษากล่าวมานั้นพอสรุปได้ว่าแผนการสอน คือ การวางแผนการสอนที่จัดทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษรไว้ล่วงหน้า อย่างมีขั้นตอนเพื่อให้การสอนวิชาใดวิชาหนึ่งบรรลุวัตถุประสงค์ แผนการสอนต้องประกอบไปด้วยสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล และกิจกรรมเสนอแนะ

4.2 ความจำเป็นในการเขียนแผลการสอน

โดยทั่วไปแล้วครูจะต้องเตรียมการสอน โดยการเขียนแผนการสอน การเขียนแผนการสอนโดยมีหลักการรองรับสนับสนุนในการนำเจตนารมณ์ของหลักสูตรมาแปลเป็นภาคปฏิบัติในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (สนิท มหาโยธี. 2538 : 4)

เหตุผลและส่วนดีที่ครูต้องเขียนแผนการสอน มีดังนี้ (สงบ ลักษณะ. 2535 ข : 6)

1. ทำให้เกิดการวางแผนการสอน วิธีสอน วิธีเรียน ที่มีความหมายยิ่งขึ้นเพราะ เป็นการผสมผสานเนื้อหาสาระและจุดประสงค์การเรียน จากหลักสูตรกับหลักวิชาจิตวิทยาทางการศึกษาหรือนวัตกรรมการเรียนใหม่ ๆ ผสมกับปัจจัยอำนวยความสะดวกของโรงเรียน

2. ช่วยให้ครูมีคู่มือของตน ทำโดยตนเองไว้ล่วงหน้า เพื่อให้เกิดความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนได้มีคุณภาพ ตรงเจตนารมณ์ของหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดผลการเรียนรู้ได้ครบถ้วน สอดคล้องกับระยะเวลา จำนวนคาบที่มีจริงในแต่ละภาคเรียน นั่นคือ สอนได้ครบถ้วนและตรงเวลา

3. ถ้าครูผู้สอนไม่สามารถมาสอนได้ แผนการสอนที่ดีจะช่วยทำให้ครูผู้สอนมาสอนแทนสามารถสอนแทนได้ดีเช่นกัน

ม 1592
ก285ก
2543
ค.2

25 พ.ค. 2543

4340198

ขั้นตอน 1 หลังจากที่ทราบว่าจะสอนวิชาใด สัปดาห์ละกี่คาบ กี่ชั่วโมง 1 ภาคเรียน จะมีกี่สัปดาห์ หักกิจกรรมของโรงเรียนและวันหยุดราชการออกแล้ว เหลือเวลาสอนตลอดวิชาในภาคเรียนนี้กี่คาบ กี่ชั่วโมงก็บันทึกไว้ดำเนินการต่อไป

ขั้นตอน 2 หาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร วิชาที่จะทำแผนการสอน เช่น ศึกษาเจตนารมณ์ของหลักสูตร เป้าหมายของหลักสูตร ศึกษาวัตถุประสงค์ของกลุ่มวิชาหรือหมวดวิชานั้น ศึกษาวัตถุประสงค์เนื้อหา และกิจกรรมเสนอแนะจากคำอธิบายวิชาในหลักสูตร ศึกษาคู่มือแนวการสอนเพื่อให้ได้ความคิดและข้อมูล ว่าจะต้องสอนเกี่ยวกับอะไร สอนให้เด็กนักเรียนเกิดคุณสมบัติอะไร มีกรอบการจัดกิจกรรมการเรียนอย่างไร

ขั้นตอน 3 กำหนดโครงสร้างของเนื้อหาสาระ และจุดประสงค์การเรียนตลอดภาคเรียนของวิชานั้น โดยใช้ข้อความเชิงจุดประสงค์ในคำอธิบายเชิงเนื้อหาเป็นกรอบเนื้อหาใช้เอกสารอื่น ๆ เช่น หนังสือเรียน

ขั้นตอน 4 สร้างรายการโครงสร้างวิชาที่สอน โดยนำจำนวนคาบ หรือชั่วโมงที่มีจริงในภาคเรียนนั้นมากำหนดไว้ด้วย

ขั้นตอน 5 ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการและกำหนดให้สื่อหรืออุปกรณ์ให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้

สรุปขั้นตอนของการเขียนแผนการสอนควรจะทราบว่าสอนวิชาใดและศึกษาหลักสูตร กำหนดโครงสร้างของเนื้อหา สร้างโครงสร้างวิชา ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกันทุกส่วน

4.3 ประโยชน์ของแผนการสอน

ประโยชน์ของแผนการสอนมีดังนี้ (เกรียงศักดิ์ ศรีลาพัฒน์. 2537 : 113)

1. ช่วยให้ครูมีโอกาสในการพิจารณาส่วนประกอบต่าง ๆ ของบทเรียนอย่างรอบคอบอันจะส่งผลถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเรียนของผู้เรียน
2. แผนการสอนที่ดี ครูควรทำขึ้นเองเป็นการสร้างครูที่ดี เพราะครูมีโอกาสคาดการณ์ล่วงหน้าในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการเร้าให้ครูมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
3. ทำหน้าที่เปรียบเสมือนผู้เตือนความจำให้แก่ผู้สอน ช่วยไม่ให้สับสน สามารถสอนได้ตามจุดประสงค์ จัดกิจกรรมได้ตามขั้นตอน ใช้สื่อได้เหมาะสม และมีการจัดและประเมินผล
4. ช่วยให้เกิดความมั่นใจในการสอน
5. ช่วยให้การบริหารงานเป็นไปด้วยดี เพราะผู้บริหารมีส่วนในการใช้แผนการสอนของครูเป็นข้อมูลในการวางแผนการศึกษา
6. มีประโยชน์สำหรับครูผู้สอนแทนในกรณีครูประจำไม่สามารทำการสอนได้

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

มยุรี สาลีวงศ์ (2535 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และความภาคภูมิใจของตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรม การเรียนแบบ STAD กับกิจกรรมการเรียนตามคู่มือของ สสวท. ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนแบบ STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่นักเรียนเรียนตามคู่มือ สสวท. และมีความภาคภูมิในในตนเองสูงกว่าด้วย

ชาญณรงค์ อินทรประเสริฐ (2536 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษทางด้านการฟังเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีแบบการแบ่งกลุ่มตามสังกัดสัมฤทธิ์ผลการเรียนกับการสอนทั้งชั้น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยการอ่านแบบแบ่งตามสังกัดสัมฤทธิ์ผล มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนแบบทั้งชั้น อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

เพ็ญศรี กันทาสุวรรณ์ (2536 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลการใช้เทคนิคการต่อบทเรียนที่มีต่อความเข้าใจในการอ่าน และทัศนคติด้านการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสันกลาง (ราษฎร์พัฒนา) อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ผลของการศึกษาพบว่าการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคการต่อบทเรียนทำให้นักเรียนมีพัฒนาการในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ในด้านทัศนคติพบว่านักเรียนมีทัศนคติโดยรวมต่อการเรียนภาษาอังกฤษในทุกด้านอยู่ในระดับดีมาก

อนุสรณ์ สุชาตานนท์ (2536 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนที่เรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ Group Investegation ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยวิธีปกติ นอกจากนี้นักเรียนกลุ่มที่เรียนแบบร่วมมือมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สายรุ้ง พุ่มตระกูล (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง โภชนาการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้เทคนิคการต่อบทเรียน ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคการต่อบทเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ในด้านความคิดเห็นพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งด้านตัวครูและบทบาทของครู ความคิดเห็นด้านการร่วมมือกันเรียนและคะแนนเฉลี่ยระดับ

เห็นด้วย ด้านการพึ่งพาซึ่งกันและกันในกลุ่ม ด้านความรู้สึกแปลกแยกเกี่ยวกันเรื่องความชอบแสดงความคิดเห็นและร่วมทำงานเป็นกลุ่ม และด้านบทบาทของเพื่อนนักเรียนและความผูกพันในชั้นเรียน

ปราณี เจริญกุล (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้วิชาบัญชี 2 เรื่อง การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับสินค้าระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 โดยวิธี เอส ที เอ ดี ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการเรียนที่พัฒนาขึ้น ช่วยให้ผลการทดสอบของนักเรียนทุกคนได้คะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50 ขึ้นไป ส่วนในด้านพฤติกรรมของครูในการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้ของนักเรียน ได้แก่ การจัดโครงสร้างของห้องเรียน การจัดการห้องเรียน การนำเสนอเนื้อหา การเสริมงานของกลุ่ม และการติดตาม รวมทั้งการเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้คอยชี้แนะให้คำปรึกษา ส่วนนักเรียนมีความคิดเห็นเชิงบวกต่อการเรียนรู้แบบส่วนร่วม ในด้านการให้ความช่วยเหลือ การปรับตัวเข้ากับผู้อื่น ความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองและเพื่อน และการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น

อัจฉรีย์ ยิ่งสมสุข (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีอิทธิพลต่อการเรียนแบบต่อชิ้นส่วนวิชาโครงงานอาหารและโภชนาการ ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50 ในด้านความคิดเห็นต่อการเรียนแบบร่วมมือ นักเรียนทั้งหมดเห็นด้วยในด้านบทบาทของครู การตรวจดูการทำงานกลุ่ม การให้นักเรียนทำงานอย่างอิสระ ด้านเพื่อนร่วมชั้นเรียน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และสมาชิกในกลุ่มชอบทุกคนเท่ากัน อยู่ในระดับร้อยละ 80 ขึ้นไป

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ

Armstrong (1993 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการเรียนแบบร่วมมือของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในกลุ่มที่มีความสามารถใกล้เคียงกัน และความสามารถที่แตกต่างกัน จุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและระดับความพึงพอใจในการทำงานของตนเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 4 – 6 จำนวน 47 คน จากโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในเขตตะวันตกกลาง ผลการวิจัยพบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างการอ่านและความพึงพอใจในการอ่านของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในกลุ่มมีความสามารถใกล้เคียงกัน และสามารถแตกต่างกัน จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ มีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเท่าเทียมกัน และมีความพึงพอใจในการทำงานของตนเอง และพึงพอใจในการใช้กลวิธีการทำงานกลุ่ม

Simmmons (1994 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำกลวิธีการเรียนแบบร่วมมือไปใช้ในโรงเรียนสอนประสบการณ์ทางภาษา โดยใช้วิธีการเชิงคุณภาพจากการสังเกตและสัมภาษณ์ครูในโรงเรียนประถมศึกษาระดับ 1 - 5 จำนวน 16 คน พบว่าในขณะที่ทำกิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือนั้น มีครูเพียง 1 คนเท่านั้นที่ใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ ดังเช่นที่นักวิจัยแนะนำ สำหรับครูอื่น ๆ ได้เปลี่ยนแปลงแก้ไขการสอนของตน ขณะที่ใช้กิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อให้เหมาะสมกับการสอน จากผลการสังเกตและการสัมภาษณ์ได้รับคำแนะนำว่า การเรียนแบบร่วมมือช่วยส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนในด้านสังคม นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครูหรือกลุ่ม ตลอดจนกับครูและนักเรียนอื่น ๆ ในชั้นเรียน นักเรียนในกลุ่มก็เรียนโดยใช้กลวิธีการเรียนแบบร่วมมือ จะได้รับการส่งเสริมมากในเรื่องการมีปฏิสัมพันธ์และการใช้ทักษะการสื่อสารในหลาย ๆ รูปแบบ

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า กิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50 ขึ้นไปทุกคน ดังผลการวิจัยของ มยุรี สาลีวงศ์ (2535), ชาญณรงค์ อินทรประเสริฐ (2536), เพ็ญศรี กันทาสุวรรณ์ (2536),อนุสรณ์ (2536), สายรุ้ง พุ่มตระกูล (2539), ปราณี เจริญกุล (2541), อัญชลี ยิ่งสมสุข (2542) นอกจากนั้นนักเรียนมีความคิดเห็นในด้านบทบาทครู บทบาทของนักเรียนในการเรียนแบบร่วมมืออยู่ในระดับเหมาะสมมาก หรืออยู่ในระดับร้อยละ 80 ขึ้นไป